ШКОЛЬНАЯ ПРАГРАМА

Хрэстаматыя па літаратурным чытанні 2 клас

Дапаможнік для вучняў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання

Рэкамендавана Навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Мінск

«Сэр-Віт»
2024

Колеры года.
Восень

Прырода – гэта жывая мова, займальная, поўная таямніц і загадак. Прыслухоўвайся і пазнавай яе.

Ніна Галіноўская

На прагулцы

Нібы церам, жоўты скверык.
Гэй ты, церам-церамок,
Адчыні свае нам дзверы,
Адамкні хутчэй замок!
Ціха шчоўкнуў лісцік-ключык – Пад
нагамі – дыванок, Жоўты, пышны і
пявучы.
– Чый ты, церам-церамок? – Мой.
Заходзьце, – кажа восень, – Вельмі
рада я гасцям.
Вецер казкі мне прыносіць.
Раскажу іх, дзеці, вам.

Міхась Даніленка

Восень шыла сарафан

Задумала Восень сабе абнову пашыць... І перш за ўсё выбрала залацістыя і чырванаватыя колеры: яны ёй больш да твару. Ціха хадзіла палямі, пералескамі і падбірала сабе на сарафан то трохі чырвані, то залацінак, што свяціліся ў лістоце дрэў. І асіны, і грушы аж чырванелі ў праменнях ціхага сонца, а клёны і бярозы залаціліся сваімі кронамі на ўзлессі.

«Добра было б паЂцеркі* падабраць», – падума ла Восень і ўбачыла рабіну. Гронкі яе наліліся чырванню, цяжка звісалі долу. Чым не пацеркі?

А потым Восень яшчэ збірала дробненькія сінюткія кветачкі верасу, сціплых бяссмертнікаў. А ў сваю касу ўпляла трапяткія белыя павуцінкі...

– Цяпер, здаецца, усё, – сказала Восень і паглядзела ў круглае люстэрка – шырокае азярцо.

---

* **ПаЂцеркі** – упрыгажэнне, якое жанчыны носяць на шыі.

Авяр'ян Дзеружынскі Хто вас у школу сабіраў?

Настаўнік першакласнікаў
Спытаў: – Хто ў школу вас,
Скажыце, сабіраў?
Пачуў адказы Хутка
ён тады: – Ды мамы,
таты, Бабкі і дзяды.
– Так ды не так! – І
падказаць рашыў: – Хто
формы школьныя Для вас
пашыў? Хто вам паперы
добрай Многа даў?
Хто напісаў вам Шмат
цікавых кніг?
У школу хто вас,
Дзеці, сабіраў,
Вы можаце
Назваць усіх?

Яніна Жабко

Залатая казка

Нам гасцінна дзверы
Восень адчыняе.
У залатую казку ВеЂтла*
запрашае.

У садах наўкола
Яблыкі паспелі.
Пацеркі каліны Зноў
зачырванелі.

У вярбы над рэчкай
Залацяцца косы. І
гараць на травах
Восеньскія росы.

Шые восень казку
Срэбнай павуцінкай. Мы
ідзём у казку Залатой
сцяжынкай.

* **ВеЂтла** – тое, што і ветліва.

Яніна Жабко

Восень

вераснёвая

Хораша прыбралася
Восень вераснёвая. У
бярозкі-модніцы
Сукеначка новая.

Тонкія рабіначкі
Пад ветрам схіляюцца,
Ягадныя гроначкі Сокам
наліваюцца.

Макавінка клёна Чырвона-
барвоЂвая*... Так вось
апранаецца Восень
вераснёвая.

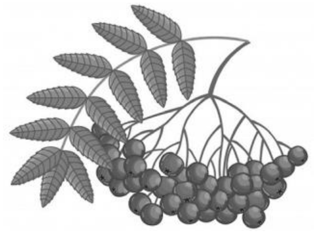

* **БарвоЂвая** – вельмі чырвоная.

Васіль Жуковіч

Маладая восень

Залатыя стужкі на бярозцы мілай. Хутка, хутка птушкі паляцяць у вырай. І вятры крутыя гучна загамоняць, воблакі густыя неба запалоняць. А пакуль што – проЂсінь* між аблокаў белых. Маладая восень толькі прыляцела.

* **ПроЂсінь** – сіняе адценне ў афарбоўцы чаго-небудзь.

Змест

Колеры года. Восень

Ніна Галіноўская

На прагулцы 5

Міхась Даніленка *6*

Восень шыла сарафан 6

*Авяр'ян Дзеружынскі*Хто вас у школу сабіраў? *7*

Яніна Жабко *8*

Залатая казка 8

Яніна Жабко *9*

Восень вераснёвая 9

Васіль Жуковіч *10*

Маладая восень 10

Клаўдзія Каліна

Верасень . . . . 11 *Галіна Каржанеўская*

Песенька . . . . 12 *Міхась Пазнякоў*

Першага верасня 13

Сяргей Панізнік

Верасень 14

Маёй Радзімы дзіўны свет

Расціслаў Бензярук

Шпак і Верабей. . . . . 17 *Ніна Галіноўская*
Журка-журавель . . . . 19 *Авяр'ян Дзеружынскі*
Васілёк 19
Авяр'ян Дзеружынскі
Прыляцеў я ў свой край 21
Васіль Жуковіч
Жураўліны вырай 22
Васіль Жуковіч
Незаменнае . . . . 23 *Міхась Калачынскі*
Размова з жураўлём 24
Уладзімір Ліпскі
Салдацкае пісьмо 25
Міхась Пазнякоў
Міколкавы пытанні . . . . 28 *Міхась Пазнякоў*
Скарб. 29
Міхась Пазнякоў
Родная мова 30

Жывая кніга беларускай прыроды

Янка Галубовіч
Галкі грэюцца. 33
Міхась Даніленка
Абляпіха. 35

Уладзімір Мазго
Птушыная сталоўка. . . . . 38 *Алесь*
Марціновіч
Верабейка Чыка . . . . 39 *Іван*
Муравейка
Для чаго снягір каляровы? 42

Колеры года. Зіма

Кастусь Жук
Беларуская зіма . . . . 45 *Казімір*
Камейша
Першы снег 46
Юрась Свірка
З першым снегам! 47
Васіль Жуковіч
Снежная баба 48
Янка Галубовіч
Андрэйка-памочнік 51
Міхась Даніленка
Як Петрык мароз напалохаў 53
Валянцін Лукша
За што люблю я Новы год?. . . . . 56 *Павел*
Ткачоў
Пад Новы год 57
Міхась Пазнякоў
На горку!. . . . . 60 *Міхась*
Пазнякоў

Зімовыя птушкі 61
Пятро Прыходзька
Сінічка 62
Мікола Бусько
Зіма. 63

Сустрэча з казкай

Пшанічны каласок (*казка*). . . . . 67 Не сілай,
а розумам (*казка*) 73
Сабака і воўк (*казка*) 75

Урокі жыцця

Лідзія Арабей
Зернетка і вецер 85
Генадзь Аўласенка
Сказ пра Мураша-лайдака 90
Расціслаў Бензярук
Клекатунчык 96
Расціслаў Бензярук
Заяц, вожык і ручай 98
Расціслаў Бензярук
Чыя моркаўка?. . . . . 100 *Ядвіга*
Бяганская
Сябры . . . . 102 *Ніна*
Галіноўская
Ветлівы свавольнік . . . . 104 *Ніна*
Галіноўская

Няўважлівыя лісяняты . . . . 105 *Ніна Галіноўская*
Выратаваў. . . . . 106 *Васіль Жуковіч*
Не ўмею, паспею... . . . . 107 *Васіль Жуковіч*
Хто вінаваты? . . . . 108 *Рыгор Ігнаценка*
Наш мосцік. 109
Уладзімір Карызна
Чыстая градка . . . . .111 *Марыя Лук*
Выпадак з марожаным. . . . . .113 *Міхась Даніленка*
Заяц Доўгае Вуха 114
Міхась Даніленка
Салодкая цыбуля 116
Авяр’ян Дзеружынскі
Памочніца. 117
Клаўдзія Каліна
Хлопчык Пакідайчык . . . . .119 *Іван Муравейка*
Ціма . . . . 123 *Іван Муравейка*
Тры лыжкі . . . . 125 *Міхась Пазнякоў*

Хлеб . . . . 127 *Сяргей Панізнік*
Чарадзейныя словы 128
Нічыпар Парукаў
Не хапіла работы . . . . 130 *Яраслаў Пархута*
Кропелька. . . . . .131 *Паўлюк Пранузa*
На градцы. . . . . 134 *Васіль Ткачоў*
Гузак. 136

Клопат пра тых, хто навокал

Алесь Ставер
Матылёк . . . . .141 *Юрась Свірка*
Ласіны стажок . . . . .142 *Юрась Свірка*
Сняжок . . . . .143 *Павел Кавалёў*
Жыві сабе, зайчык! . . . . 144 *Яраслаў Пархута*
Снегавічок. . . . . 150 *Павел Ткачоў*
Шэрая курачка. . . . . .152 *Павел Ткачоў*

Ласяня . . . . 155 *Мікола Янчанка*
Бярозка. 158

Колеры года. Вясна

Генадзь Аўласенка
Ганарлівая кветачка. . . . . 163 *Ядвіга Бяганская*
Дзе начавалі рукавічкі. 166 *Ніна Галіноўская*
Вясновая бярозка . . . . .170 *Янка Галубовіч*
Вожык і ручаёк . . . . .17ё *Янка Журба*
Пчолка . . . . .172 *Ала Кажэра*
Сінютка-Анютка. 173
Тадзіяна Кляшторная
Шпак. . . . . .177 *Мікола Маляўка*
Каб вясна хутчэй настала. 177
Паўлюк Пранузa
Я вясну малюю . . . . .178 *Павел Саковіч*
Коцікі 180

Сям'я – прытулак дабрыні

Расціслаў Бензярук
Малінавы чай . . . . 183 *Вера Вярба*
Матуліны рукі . . . . 186 *Ніна Галіноўская*
Бабуліна песня . . . . .187 *Ніна Галіноўская*
Камп'ютаршчык. . . . . 188 *Ніна Галіноўская*
Песня для мамы . . . . 189 *Яніна Жабко*
Самы любы мой дзянёк... 190 *Васіль Жуковіч*
Свая дапамога. 191
Клаўдзія Каліна
Кампот 192
Уладзімір Ліпскі
Цацкі . . . . 193 *Іван Муравейка*
Адно яечка на дваіх . . . . 196 *Алесь Пісьмянкоў*
Бабчыны дранікі . . . . 199 *Паўлюк Пранузa*
Маміны рукі . . . . 200 *Пятро Сушко*
Зязюля 201

Васіль Ткачоў
Незвычайны дыктант. 201
Васіль Хомчанка
Апельсін 203
Васіль Хомчанка
Мама 204
Выкарыстаная літаратура 207